

دانشکده ادبیات و علوم انسانی

گروه روان‌شناسی

پایان نامه جهت اخذ مدرک کارشناسی ارشد روانشناسی عمومی

بررسی رابطه بین استرس فرزندپروری، پذیرش والدینی
با مشکلات سازگاری شخصیتی در دانش‌آموزان

استاد راهنما

دکتر اوشا برهمند

توسط

صابر صاحبی‌فر

سال ۱۳۸۸

نام خانوادگی دانشجو: صاحبی فر	نام: صابر
عنوان پایان نامه: بررسی رابطه بین استرس فرزندپروری، پذیرش والدینی با مشکلات سازگاری شخصیتی در دانش آموزان	
استاد راهنما: دکتر اوشا برهمند	
مقطع تحصیلی: کارشناسی ارشد	رشته: روان شناسی
دانشکده: ادبیات و علوم انسانی	تاریخ فارغ التحصیلی: ۱۳۸۸
واژه های کلیدی: استرس، فرزندپروری، سازگاری، دانش آموز	
<p>چکیده</p> <p>هدف پژوهش حاضر بررسی رابطه بین استرس فرزندپروری، پذیرش والدینی و مشکلات سازگاری شخصیتی دانش آموزان دوره راهنمایی بوده است. روش با استفاده از روش نمونه گیری خوشه ای طبقه ای چند مرحله ای یک نمونه تصادفی از ۲۴۶ دختر و ۳۴۹ پسر در دامنه سنی ۱۱ تا ۱۶ سال برای شرکت در این مطالعه انتخاب شدند. داده ها با استفاده از شاخص استرس فرزندپروری، پرسشنامه پذیرش - طرد والدینی و پرسشنامه سازگاری شخصیتی کودکان جمع آوری شد. نتایج: یافته ها آشکار کرد که از میان متغیرها استرس فرزندپروری با مشکلات سازگاری شخصیتی کودکان همبستگی معنی دار نداشت. در حالی که ادراک پذیرش - طرد از سوی مادر با شاخص های سازگاری شخصیتی کودکان رابطه معنی دار داشت. به عبارت دیگر کودکان هر اندازه مادران خود را خصمانه، طرد کننده و پرغفلت تلقی کردند، همان قدر تمایل به مشکلات رفتاری داشتند. به نظر می رسد ادراک منفی مادر و کودک متقابل بوده و بیانگر یک چرخه معیوب از حالت منفی باشد که توسط هر دو (مادر و کودک) ابراز و تجربه می شود. تفاوت های جنسی در ارتباط با شاخص های سازگاری حاصل شد. طوری که دختران وابستگی، عزت نفس منفی و ناپایداری هیجانی بیشتری را گزارش کردند. تحلیل رگرسیون گام به گام آشکار کرد که از میان شاخص های استرس فرزندپروری تنها ادراک مادر از تعاملات مختل کودک - والدین، ۲/۷ درصد از واریانس در سازگاری شخصیتی کودکان را تبیین کرد، در حالی که ۴۱ درصد از واریانس به وسیله شاخص های ادراک پذیرش - طرد مادر تبیین شد. نتیجه گیری: ادراک کودکان در مورد نگرشها و پاسخگویی رفتاری مادران نسبت به آنها ممکن است تاثیر نیرومندی بر درجه سازگاری - ناسازگاری شخصیتی، که آنها نشان می دهند، داشته باشد.</p>	

عنوان

صفحه

فصل اول: کلیات پژوهش

مقدمه.....	۱
بیان مساله.....	۳
اهمیت و ضرورت تحقیق.....	۶
اهداف تحقیق.....	۷
تعاریف متغیرها.....	۷

فصل دوم: ادبیات و پیشینه تحقیق

مقدمه.....	۱۱
استرس.....	۱۱
آثار فیزیولوژیک استرس و دستگاه ایمنی.....	۱۳
علتهای استرس.....	۱۴
گرفتاریهای زندگی.....	۱۳
حوزههای عمده استرس مزمن در خانواده.....	۱۶
انواع رفتارهای والدین (شیوههای فرزندپروری).....	۱۶
والدین سهل گیر و بی بندوبار.....	۱۷

- ۱۸..... اعتقادات، انتظارات و ارزشهای والدین
- ۱۸..... عوامل تعیین کننده روشهای فرزندپروری
- ۲۹..... والدین تنبیه گروالدین طرد کننده
- ۲۲..... والدین تحمیل گر
- ۲۳..... حمایتگرافراطی
- ۲۴..... والدین سلطه پذیر افراطی
- ۲۵..... والدین سهل انگار
- ۲۶..... والدین کمال گرا
- ۲۸..... خشم شدید و غیرقابل فروکش
- ۲۹..... افسردگی نوجوان در اثر درگیریهای والدین
- ۲۹..... رفتارهای نادرست والدین و اختلالهای نوجوانی
- ۳۱..... پذیرش و کنترل والدین
- ۲۷..... محبت و پذیرش
- ۳۲..... محبت و صمیمیت با کودک
- ۳۳..... تعریف شخصیت
- ۲۹..... اختلالهای عاطفی
- ۳۶..... الگوهای رفتار پرخاشگرانه

عوامل تعیین کننده پرخاشگری

- ۳۸.....عوامل زیست شناسی
- ۳۹.....نفوذ خانواده
- ۴۱.....افسردگی نوجوانی
- ۴۳.....انواع اختلالات عاطفی
- ۴۳.....انزوای اجتماعی
- ۴۴.....نشانه‌های بیرونی
- ۴۵.....دریافتهای شناختی ناکارآمد نوجوان
- ۴۷.....عزت نفس
- ۴۸.....نگرشهای منفی
- ۴۸.....صمیمیت
- ۴۹.....اختلال جسمانی شکل نوجوان
- ۴۹.....تغییر در نگرش فرزندان در مورد والدین
- ۴۹.....پژوهشهای انجام شده در داخل کشور
- ۵۱.....پژوهشهای انجام شده در خارج کشور

فصل سوم: روش پژوهش

- ۶۲.....جامعه آماری

اندازه نمونه و روش نمونه‌گیری..... ۶۲

روش اجرای طرح..... ۶۲

ابزار آماری..... ۶۲

وسایل و ابزارهای مورد نیاز جهت انجام طرح

فرم کوتاه شاخص استرس فرزندپروری ابیدین..... ۶۳

پرسشنامه پذیرش - طرد والدین..... ۶۳

پرسشنامه اندازه‌گیری شخصیت

کودک..... ۶۴

فصل چهارم: یافته‌های پژوهش

مقدمه..... ۶۶

جدول ۱-۴ ویژگی‌های جمعیت شناختی دانش‌آموزان..... ۶۶

جدول ۲-۴ ویژگی‌های جمعیت شناختی والدین دانش‌آموزان..... ۶۷

جدول ۳-۴ میانگین و انحراف معیار متغیر پذیرش والدینی و مولفه‌های آن..... ۶۸

جدول ۴-۴ میانگین و انحراف معیار متغیر استرس والدینی و مولفه‌های آن..... ۶۹

جدول ۵-۴ میانگین و انحراف معیار متغیر مشکلات سازگاری شخصیتی و مولفه‌های آن..... ۷۰

جدول ۶-۴ میانگین و انحراف معیار دختر و پسر در پذیرش والدینی و مولفه‌های آن..... ۷۱

جدول ۷-۴ میانگین و انحراف معیار دو جنس دختر و پسر در استرس والدینی و خرده

مقیاسهای آن ۷۲

جدول ۴-۸ میانگین و انحراف معیار دو جنس دختر و پسر در مشکلات سازگاری و

مولفه‌های آن ۷۳

یافته‌های استنباطی

جدول ۴-۹ ضرایب همبستگی بین استرس والدینی، پذیرش والدینی و مشکلات سازگاری

شخصیتی ۷۴

جدول ۴-۱۰ ضرایب همبستگی استرس فرزندپروری و مولفه‌های آن با پذیرش والدینی

و مولفه‌هایش ۷۵

جدول ۴-۱۱ ضرایب همبستگی بین استرس فرزندپروری و مولفه‌های آن با مشکلات

سازگاری و خرده مقیاسهای آن ۷۶

جدول ۴-۱۲ ضرایب همبستگی بین پذیرش والدینی و مولفه‌های آن با مشکلات سازگاری

و خرده مقیاسها ۷۷

جدول ۴-۱۳ نتایج آزمونهای چندگانه ۷۸

جدول ۴-۱۴ تفاوت دو جنس دختر و پسر از لحاظ مشکلات سازگاری شخصیتی ۷۹

جدول ۴-۱۵ خلاصه نتایج رگرسیون گام به گام جهت پیش‌بینی مشکلات سازگاری

با استفاده از مولفه‌های استرس فرزندپروری و پذیرش والدینی ۸۰

فصل پنجم: بحث و نتیجه‌گیری

تبيين یافته‌های مربوط به فرضیه‌های پژوهش..... ۸۲

نتیجه‌گیری..... ۸۹

محدودیت‌های تحقیق..... ۹۰

پیشنهاد‌های تحقیق..... ۹۱

فهرست منابع..... ۹۳

روابط بین کودکان و والدین و سایر اعضای خانواده را می‌توان به عنوان نظام یا شبکه‌ای از بخشهایی دانست که در کنش متقابل با یکدیگر هستند. نظام خانواده در مجموعه‌ای از نظام بزرگتر قرار گرفته است. این نظام به طور مستقیم یا غیر مستقیم از طریق روشهای مختلف تربیت در کودکان تاثیر می‌گذارد. تاثیر خانواده بر فرایند «تحول»^۱ چنان بارز است که با وجود اختلافات موجود بین صاحب نظران روانشناسی، در زمینه اهمیت خانواده و تاثیر آن بر تحول نقطه نظر مشترک وجود دارد. اکثر روانشناسان صرف نظر از مکتبی که به آن معتقدند، کنشهای متقابل میان والدین و فرزندان را اساس تحول عاطفی تلقی می‌کنند. پژوهشهای وسیعی که در زمینه چگونگی برخورد والدین با کودکانشان و روشهای تربیتی انجام شده است، نشان می‌دهد که روشهای تربیتی والدین اثرات طولانی بر رفتار، عملکرد، انتظارات و در نهایت بر شخصیت افراد در آینده دارند. در یک بررسی پارکر^۲ (۱۹۹۲، به نقل از محرابی زاده، ۱۳۷۹) نشان داد افرادی که نیازهای دوره کودکی‌شان به گونه‌ای مناسب ارضا نشده باشد، به هنگام وقوع فقدانها احتمال بیشتری وجود دارد که دچار افسردگی شوند و در این افراد، سبک والدین آنها به صورت یک شیوه مهار فاقد احساس، یعنی ملغمه‌ای از کم توجهی و بیش حمایتگری بوده‌ها تداوم پرخاشگری در کودکان ناشی از تعاملهای آنان با والدینشان است (محرابی زاده است). بر اساس بررسی و همکاران، ۱۳۷۹).

نگاه، اختصاصی‌های حوزه مدل اساس بر کند. بروز می‌مختلف حوزه‌های در فرزندان و والدین تعارض^۳ بین دخالت حق‌ها حوزه بعضی در یا فرزندان والدین مثلاً است؛ متفاوت‌ها حوزه از یک هر به و فرزندان والدین دارند (اسعدی و ها حوزه بعضی در بیشتری تعارض یا اند قایل خود بیشتری برای گیری تصمیم و همکاران، ۱۳۴۸).

پژوهشهایی که اخیراً درباره دگرگونی کیفی و عملکردی روابط والد-کودک، از پیش از بلوغ تا پایان نوجوانی انجام شده است، تغییراتی در دیدگاههای روانشناسان در مورد چگونگی این روابط و ارتباط آن با آسیب‌شناسی روانی نوجوانان به وجود آورده است. بر اساس تئوری‌های جدید که بر پایه نظریات بالبی^۴ بنا شده است، روابط والد-نوجوان در خانواده‌هایی که به خوبی عمل نمی‌کنند، فضای باز بیشتری برای ظهور استقلال و هویت فردی نوجوان ایجاد کرده است. و در عین حال حمایت مداوم و تایید لازم را برای وی فراهم می‌آورد و زمینه ساز سلامت روانی او خواهد بود. طبق شواهد بیشترین اختلافهای والدین و فرزندان در دوره نوجوانی فرزند پیش می‌آید و یکی از مسائل عمده این دوره مشکل مناسبات و روابط آنها با والدین است. الگوهای ارتباطی نامناسب بین والدین و عدم توجه کافی آنها به فرزندان و پدیده‌هایی از این قبیل میتواند منجر به پیدایش بی-اعتمادی، اضطراب، تنش و سرانجام افسردگی در فرزندان شود. به طور مثال از بین عوامل خطر ساز روانی اجتماعی ایجاد کننده پر خاشگری نوجوانان، شرایط خانوادگی نقش فوق العاده ای را بازی می‌کند که می‌توان به عواملی نظیر تنبیه بیش از حد از جانب والدین، رابطه عاطفی آشفته والدین نسبت به کودک، ناهماهنگی خانوادگی، پایین بودن سطح استاندارد زندگی، جدایی زودرس از والدین، تجارب سوء نظیر خشونت فیزیکی و سوء رفتار جنسی نسبت به نوجوانان اشاره نمود (بروجنی و همکاران، ۱۳۸۰). عدم توجه والدین به سالم سازی محیط روانی و عاطفی کودکان و نوجوانان و فقدان روابط مناسب، در بیشتر موارد آنان را با کمبودهای عاطفی، انگیزشی و مشکلات سازگاری و رفتاری روبرو می‌سازد. تحقیقات نشان داده است، تجارب خانوادگی تاثیر عمده‌ای بر تعامل فرد در طول دوره نوجوانی و بعد از آن دارد و ارتباط خانوادگی سایر جنبه‌های زندگی نوجوان را تحت تاثیر خود قرار می‌دهد. شیوه تربیتی والدین به طور قابل ملاحظه‌ای پیامدهای مهمی را به عنوان مثال برای شایستگی تحصیلی نوجوانان به دنبال دارد و بر اساس ترکیب پاسخ‌دهی و توقعات والدین به انواع استبدادی، سهل گیر و بی‌کفایتی تقسیم می‌شود. (رحمانی و همکاران، ۱۳۸۵).

بی‌شک در تعیین رفتار بارز و آشکار کودک، واکنشهای عاطفی، ادراک، نگرشها و ارزشهای او، خانواده از اهمیت خاص برخوردار است. خود پنداره و احساس ارزشمندی کودک از نگرش اعضای خانواده نسبت به او

نشأت می‌گیرد. بنابراین آثار و نفوذ خانواده در رشد کودک بی‌شمار است. جو خانوادگی که شامل روابط والدین نسبت به فرزندان، فرزندان نسبت به یکدیگر و والدین نسبت به هم است، می‌تواند در ایجاد سازش کودک تسهیل‌کننده و یا بازدارنده باشد (احدی و همکاران، ۱۳۸۳).

نتایج پژوهش‌های متعدد نشان می‌دهد که ابراز هیجان والدین به عنوان یکی از متغیرهای مهم با کیفیت روابط والد-کودک و مشکلات رفتاری کودکان ارتباط دارد (ایزنبرگ^۵ و همکاران ۲۰۰۱، لینداهل^۶، ۱۹۹۸، به نقل از احدی، ۱۳۸۳). برای نمونه یافته‌های پژوهشی دان و براون^۷ (۱۹۹۱) و هالبرشتا^۸ و همکاران (۱۹۹۵)، به نقل از احدی، ۱۳۸۳) حاکی از آن است که چنانچه والدین در تعامل با فرزندان خود، هیجانات مثبت بسیار و هیجانات منفی اندک نشان دهند، میزان صلاحیت اجتماعی کودکان افزایش یافته، مشکلات رفتاری برون‌گرایی و درون‌گرایی در آنها کاهش می‌یابد. به عبارت دیگر ابراز هیجانات مثبت والدین در خانه با حرمت خود، دلبستگی ایمن و رفتارهای جامعه‌طلبی در کودکان همبستگی دارد (احدی و همکاران، ۱۳۸۳). با توجه به کثرت تحقیقات موجود در زمینه کیفیت روابط والد-کودک چه در قلمرو روابط مثبت و منفی یکسویه از طرف والدین و یا در قالب تاثیر شیوه‌های فرزندپروری مختلف بر سازگاری رفتاری و شخصیتی کودکان و نوجوانان، تاکنون ادراک کودک از پذیرش و طرد والدین، گرفتاریهای روزمره توأم با فرزندپروری پژوهش‌های اندکی در زمینه والدین و ارتباط این مقوله‌ها با مشکلات سازگاری شخصیتی فرزندان انجام شده است. بنابراین هدف پژوهش حاضر بررسی رابطه بین استرس فرزندپروری، پذیرش والدینی با مشکلات سازگاری شخصیتی در دانش‌آموزان است.

بیان مساله

عوامل بسیاری وجود دارند که باعث مشکلاتی در سازگاری و همچنین اختلالات رفتاری در کودکان می شوند. اینکه آیا یک رفتار کارکردی و سازگارانه است یعنی تا چه اندازه ای فرد را قادر می سازد تا به هدفهایش سلیگمن و روزنهان^۹ (۱۹۹۶). یا به عبارتی شیوه پاسخدهی هر فرد به ناکامی و فشار روانی تا حدود (برسد هیلگارد^{۱۰}، ۱۹۹۶). بیش از نیمی از (زیادی نشان می دهد که سازگاری وی با زندگی بسنده است یا نه اختلالات

و مشکلات نوجوانان به صورت اختلالات سازگاری^{۱۱} (اختلالات موقعیتی گذرا نیز گفته می شوند) و اختلالات شخصیتی^{۱۲} است، که شایعترین عوامل تشخیصی برای جامعه نوجوانان به حساب می آید. اختلالات سازگاری علایمی هستند که به صورت واکنشهای موقتی نسبت به یک تجربه استرسی شدید، در یک فرد بدون هیچ گونه مشکل جدی و واقعی نمایان می شود. مشکلات شخصیتی، الگوهای رفتاری ناسازگارانه ای هستند که اغلب ماهیت ضد اجتماعی، نظیر بزهکاری مزمن، بی بند و باری و گریز از مدرسه دارند، اما به صورت نوروپیک یا سایکوتیک در نظر گرفته نمی شوند. چنین نوجوانانی گاهی اوقات ناکامیها و تعارضات درونی خویش را به صورت رفتاری که از نظر اجتماعی غیر قابل قبول است، برون ریزی یا ابراز می کنند. (از میان عواملی که سازگاری کودکان را به خطر می اندازد، استرس فرزند پروری^{۱۳} بیابانگرد، ۱۳۸۴). مدل استرس فرزند پروری ابیدین^{۱۴} (۱۹۹۰) بر پریشانی های مختلف تعریف شده است که به شیوه کرینیک و گرینبرگ^{۱۵} (۱۹۹۰) مدلی از گرفتاریهای روزمره فرزند والدین و مشکلات کودک متمرکز شده است

1- Adjustment Disorders 2- Personality Disorders 3- Parenting stress 4- Abidin 5- Crnic,K & Greenberg
6-parental Acceptance 7- Rohner

پروری را ارائه دادند که در آن استرس فرزند پروری به عنوان یک رویداد جزئی و روزمره که شامل ناکامی ها و تحریکات مرتبط با فرزند پروری است، تلقی می شود. بنابراین تجربیات فرزند پروری مرتبط با گرفتاریهای جزئی و روزمره ممکن است شاخص استرسی باشد که مادران تجربه می کنند و در کودک تاثیر بگذارد. عامل مهم دیگر مرتبط بامشکلات سازگاری در کودکان، پذیرش والدین^۶ می باشد. در نظریه پژوهشی راهنر^۷ (راهنر ۲۰۰۴: راهنر و همکاران ۲۰۰۵) پذیرش والدین به عنوان سبک صمیمیت، محبت، مراقبت و حمایتی که کودکان از والدین خود تجربه می کنند تعریف شده است. در این نظریه به اهمیت کنترل روانشناختی والدین تاکید شده است. کنترل روانشناختی والدین اصطلاحی است که به انواع رفتارهای والدین نظیر ایجاد احساس گناه، ایجاد احساس شرم، حذف محبت، و دستکاری پیوند دلبستگی اشاره می کند. در نتیجه این رفتارهای کنترل کننده از لحاظ روانشناختی، کودکان از درون برای تبعیت از درخواستها و انتظارات والدین احساس فشار را تجربه می کنند. پژوهش های اخیر نشان داده است که کنترل روانشناختی در سازگاری کودکان و نوجوانان تاثیر می گذارد. کنترل روانشناختی سلامتی روانی کودکان و نوجوانان را تضعیف می کند و مطالعات طولی و عرضی رابطه بین کنترل روانشناختی والدین و مشکلات درون سازی نظیر افسردگی، اضطراب و اختلالات خوردن را نشان داده اند.

(باربر و هارمون^{۱۸}، ۲۰۰۲). اثرات مضر کنترل روانشناختی به عملکرد انفرادی کودک محدود نیست، کنترل روانشناختی همچنین با اختلال در زمینه بین فردی نیز ارتباط دارد که بوسیله احساس تنهایی، انزوای اجتماعی، کاهش روابط با همسالان و پرخاشگری ارتباطی بیان می شود (سوننز^{۱۹} و همکاران، ۲۰۰۶). با توجه به این پیامدهای منفی مختلف مرتبط با کنترل روانشناختی این سوال پیش می آید که چگونه این بعد فرزند پروری بر کیفیت رابطه بین کودک و والدین نیز تاثیر می گذارد به ویژه در سطح پذیرش بین فردی مربوط به آن رابطه.

انتظار می رود که کنترل روانشناختی پذیرش بین والدین و کودک را تضعیف کند و در نتیجه ادراک طرد والدین را به وجود آورد .

در مطالعات زیادی ارتباط بین استرس فرزند پروری و نگرش های منفی والدین در مورد فرزند پروری و سلامت روانی والدین ، و رفتار منفی فرزند پروری نشان داده شده است(تتی و اکانل^{۲۰}، ۱۹۹۶ ؛ اسمیت و همکاران^{۲۱} ۲۰۰۱). والدینی که سطوح بالا از استرس فرزند پروری را نشان می دهند بیشتر از سبک فرزند پروری استبدادی استفاده می کنند و صمیمیت کمتری با فرزندان خود دارند(بلیشکی^{۲۲} و همکاران ۱۹۹۶).

با توجه به یافته های تحقیقاتی در مورد ارتباط استرس فرزند پروری با شیوه های فرزند پروری و سازگاری رفتاری در کودکان پژوهش حاضر در صدد پاسخگویی به سوالات زیر است :

- ۱- استرس فرزندپروری میان مادران به چه میزان است؟
- ۲- پذیرش والدینی دانش آموزان به چه میزان است؟
- ۳- مشکلات سازگاری شخصیتی در بین دانش آموزان دختر و پسر به چه میزان است ؟
- ۴- آیا استرس فرزندپروری می تواند مشکلات سازگاری در کودکان را پیش بینی کند ؟
- ۵- آیا پذیرش والدینی می تواند مشکلات سازگاری در کودکان را پیش بینی کند ؟

ضرورت و اهمیت تحقیق

گر چه برای رابطه بین استرس فرزند پروری و مشکلات مرتبط با رشد کودک شواهد زیادی وجود دارد ، یک موضوع مهم این است که آیا تاثیر آن مستقیم است یا غیر مستقیم. علی رغم اتفاق نظر در مورد ارتباط بین استرس و پیامد منفی در والدین و کودکان ، سوالات زیادی در مورد شرایط استرس تجمعی یا مزمن ، ماهیت عوامل مرتبط با کودک که تحت تاثیر قرار می گیرد و فرایندهایی که بوسیله آن استرس تاثیر خود را ایجاد می کند، باقی مانده است.

مطالعات استرس فرزند پروری یا بر عوامل پیش بینی کننده استرس فرزند پروری متمرکز شده اند یا بر پیامد های رفتاری و روان شناختی استرس فرزند پروری. اگر چه بیشتر این پژوهش ها فرض می کنند که رفتار فرزند پروری به طور غیر مستقیم استرس فرزند پروری و سازگاری کودک را مرتبط می کند مطالعات زیادی به طور مستقیم این فرایند میانجیگری را مورد توجه قرار نداده است. (کرینیک و گرینبرگ، ۲۰۰۲). تاکنون هیچ مطالعه ای در مورد ثبات گرفتاریهای روزمره فرزند پروری گزارش نشده است. در پژوهش حاضر استرس تجمعی در دو حیطه رویدادهای زندگی و گرفتاریهای روزمره فرزند پروری مورد بررسی قرار گرفت و حداقل این فایده را خواهد داشت که با آگاهی از میزان استرس فرزند پروری والدین و میزان پذیرش والدینی دانش آموزان و معلوم شدن مشکلات سازگاری در دانش آموزان ارتباط بین این سه مفهوم را بهتر درک کرده و با معلوم شدن منابع استرس فرزند پروری و ارتباط این منابع با مولفه های پذیرش والدینی دانش آموزان و انواع مشکلات سازگاری شخصیتی دانش آموزان توصیه هایی جهت بهینه کردن این ارتباط با کاهش استرس و افزایش سازگاری دانش آموزان و کاهش مشکلات ارائه دهیم.

اهداف تحقیق

پژوهش حاضر در صدد دستیابی به اهداف زیر است:

- تعیین میزان استرس فرزند پروری والدین.
- تعیین میزان پذیرش والدینی دانش آموزان.
- تعیین میزان مشکلات سازگاری شخصیتی در دانش آموزان دختر و پسر.
- مقایسه دختر و پسر در مشکلات سازگاری شخصیتی.
- تعیین ارتباط استرس فرزند پروری و رفتار پذیرش والدینی با مشکلات سازگاری شخصیتی دانش آموزان.
- پیش بینی مشکلات سازگاری شخصیتی دانش آموزان به وسیله استرس فرزند پروری والدین و پذیرش والدینی دانش آموزان.

فرضیات :

۱- بین استرس فرزند پروری و مشکلات سازگاری در کودکان رابطه وجود دارد.

۱-۱ - بین مولفه های استرس فرزند پروری و مشکلات سازگاری کودکان رابطه معنی دار وجود دارد.

۲- بین مولفه‌های استرس فرزند پروری و مولفه‌های پذیرش والدینی رابطه معنی دار وجود دارد.

۳- بین پذیرش والدین (مادر) و مشکلات سازگاری شخصیتی کودکان رابطه منفی معنی دار وجود دارد .

۳-۱ - بین مولفه‌های پذیرش والدینی (مادر) و مولفه‌های مشکلات سازگاری شخصیتی کودکان رابطه

معنی دار وجود دارد.

۴ - بین دانش‌آموزان دختر و پسر از لحاظ مشکلات سازگاری شخصیتی تفاوت وجود دارد.

۵- آیا استرس فرزندپروری والدین و پذیرش والدینی می‌تواند مشکلات سازگاری شخصیتی در کودکان را

پیش بینی کند .

- تعاریف متغیرها:

استرس فرزندپروری^{۲۳}

تعریف نظری

استرس فرزندپروری اشاره می‌کند به فشارهایی که والدین به هنگام بزرگ کردن فرزندان خود تحمل می‌کنند (ابیدین، ۱۹۹۷). منابع استرس فرزندپروری می‌تواند متنوع باشد: تقاضاهای شغلی، گرفتاریهای مرتبط با روابط زناشویی، مشکلات مرتبط با خلق و خو و رفتار فرزندان، مشکلات مالی و غیره. نگرانی‌های مرتبط با همه این زمینه‌ها می‌تواند فشارهایی بر والدین تحمیل بکند.

تعریف عملیاتی: در این پژوهش فشار فرزندپروری نمره‌ای است که والدین دانش‌آموزان مورد مطالعه در پرسشنامه شاخص استرس فرزندپروری اخذ می‌کنند. مولفه‌های شاخص استرس فرزندپروری عبارتند از: پریشانی والدین، کودک دشوار و تعامل مختل کودک- والدین.

پذیرش والدینی^{۲۴}

تعریف نظری

پذیرش والدینی به عنوان تعبیر و تفسیرهایی که کودکان از رفتارهای اساسی والدین می‌کنند، تعریف شده است. به عبارت دیگر کودکان رفتارهای فرزندپروری والدین را به طور خصوصی تفسیر می‌کنند و برداشتهای خود را به

صورت ادراکات پذیرش و طرد سازمان می‌دهند. در نظریه پذیرش - طرد والدینی (راهبر، ۱۹۹۹) ادراکات آنها شامل صمیمیت، فقدان صمیمیت، خصومت، پرخاشگری، بی‌تفاوتی و غفلت و طرد می‌باشد.

تعریف عملیاتی

در مطالعه حاضر پذیرش والدین نمره‌ای است که در پرسشنامه پذیرش - طرد والدینی می‌گیرند. مولفه‌های پذیرش - طرد والدینی عبارتند از: ادراک صمیمیت، خصومت و پرخاشگری مادر، غفلت، بی‌تفاوتی.

مشکلات سازگاری شخصیتی کودکان^{۲۵}

تعریف نظری

مشکلات سازگاری شخصیتی کودکان اصطلاحی است که برای توصیف علایم هیجانی و رفتاری مختلف استفاده می‌شود. این مشکلات ممکن است خفیف باشد و به صورت رویدادهایی که معمولاً در زندگی اکثر کودکان رخ می‌دهد، ظاهر شود و یا به عنوان اختلالات سلوکی یا هیجانی نیاز به مشاوره و درمان ویژه مطرح شوند و یا ممکن است مرتبط با استرس‌های گوناگون نظیر جدایی والدین، تولد خواهر یا برادر، مشکلات مدرسه، تعارض خانوادگی و غیره مرتبط باشد (راهبر، ۲۰۰۴).

تعریف عملیاتی

در مطالعه حاضر منظور از مشکلات سازگاری نمره‌ای است که دانش‌آموزان در خرده مقیاس‌های مختلف پرسشنامه مشکلات سازگاری شخصیتی می‌گیرند. مولفه‌های مشکلات سازگاری شخصیتی عبارتند از: خصومت و پرخاشگری، وابستگی، عزت نفس منفی، بی‌کفایتی منفی، عدم واکنش هیجانی، بی‌ثباتی هیجانی و نگرش منفی در مورد جهان.

نام خانوادگی دانشجو: صاحبی فر	نام: صابر
عنوان پایان نامه: بررسی رابطه بین استرس فرزندپروری، پذیرش والدینی با مشکلات سازگاری شخصیتی در دانش آموزان	
استاد راهنما: دکتر اوشا برهمند	
مقطع تحصیلی: کارشناسی ارشد	رشته: روان شناسی
دانشکده: ادبیات و علوم انسانی	تاریخ فارغ التحصیلی: ۱۳۸۸
واژه های کلیدی: استرس، فرزندپروری، سازگاری، دانش آموز	
<p>چکیده</p> <p>هدف پژوهش حاضر بررسی رابطه بین استرس فرزندپروری، پذیرش والدینی و مشکلات سازگاری شخصیتی دانش آموزان دوره راهنمایی بوده است. روش با استفاده از روش نمونه گیری خوشه ای طبقه ای چند مرحله ای یک نمونه تصادفی از ۲۴۶ دختر و ۳۴۹ پسر در دامنه سنی ۱۱ تا ۱۶ سال برای شرکت در این مطالعه انتخاب شدند. داده ها با استفاده از شاخص استرس فرزندپروری، پرسشنامه پذیرش - طرد والدینی و پرسشنامه سازگاری شخصیتی کودکان جمع آوری شد. نتایج: یافته ها آشکار کرد که از میان متغیرها استرس فرزندپروری با مشکلات سازگاری شخصیتی کودکان همبستگی معنی دار نداشت. در حالی که ادراک پذیرش - طرد از سوی مادر با شاخص های سازگاری شخصیتی کودکان رابطه معنی دار داشت. به عبارت دیگر کودکان هر اندازه مادران خود را خصمانه، طرد کننده و پرغفلت تلقی کردند، همان قدر تمایل به مشکلات رفتاری داشتند. به نظر می رسد ادراک منفی مادر و کودک متقابل بوده و بیانگر یک چرخه معیوب از حالت منفی باشد که توسط هر دو (مادر و کودک) ابراز و تجربه می شود. تفاوت های جنسی در ارتباط با شاخص های سازگاری حاصل شد. طوری که دختران وابستگی، عزت نفس منفی و ناپایداری هیجانی بیشتری را گزارش کردند. تحلیل رگرسیون گام به گام آشکار کرد که از میان شاخص های استرس فرزندپروری تنها ادراک مادر از تعاملات مختل کودک - والدین، ۲/۷ درصد از واریانس در سازگاری شخصیتی کودکان را تبیین کرد، در حالی که ۴۱ درصد از واریانس به وسیله شاخص های ادراک پذیرش - طرد مادر تبیین شد. نتیجه گیری: ادراک کودکان در مورد نگرشها و پاسخگویی رفتاری مادران نسبت به آنها ممکن است تاثیر نیرومندی بر درجه سازگاری - ناسازگاری شخصیتی، که آنها نشان می دهند، داشته باشد.</p>	

Surnam: Sahebifar	Name: Saber
Supervisor: Dr. Usha Barahmand	
Title of thesis: A study of the relationship between parenting stress, parental acceptance and personality adjustment of school children	
Graduate Degree: MA Major: Psychology	Specialty: General
University: University of Mohagheh ardabili	Faculty: Literature and human Science
Graduation Year: 2009	Pages: 102 Student ID:
sabersahebifar@yahoo.com	
Key Words: stress, parenting, adjustment, student	
<p>Abstract</p> <p>Aim: The intent of the present study was to explore the associations between parenting stress, maternal acceptance-rejection and personality adjustment problems in middle school children.</p> <p>Method: Using a stratified cluster sampling procedure a random sample of 246 girls and 349 boys ranging in age from 11 to 16 years were selected to participate in the study. Data was collected using The Parenting Stress Index (Abidin, 1995), Parental Acceptance-Rejection Questionnaire (Rohner et al., 2005) and Children's Personality Adjustment Questionnaire (Rohner et al., 2005).</p> <p>Results: Findings revealed that Among the variables, parenting stress failed to correlate significantly with children's adjustment problems, while perceived maternal acceptance-rejection was significantly associated with indices of children's personality adjustment. In other words, the more children perceived their mothers a neglectful, hostile and rejecting, the more they tended to display behavior problems. Mother-child negative perceptions appeared to be reciprocal and reflective of a vicious cycle of negativity expressed and experienced by both mother and child. Gender differences emerged with regard to indices of personality adjustment, with more girls reporting dependence, negative self-esteem and emotional instability. Stepwise regression analysis revealed that out of the indices of parenting stress only maternal perception of dysfunctional parent-child interactions explained 2.7% of the variance in children's personality adjustment while an additional 41% was explained by indices of perceived maternal acceptance-rejection.</p> <p>Conclusion: Children's perceptions of their mothers' attitudes and behavioral responsiveness toward them may have a strong influence on the degree of personality adjustment-maladjustment displayed by them.</p>	

Faculty of literature & humanities

Department of psychology

A study of the relationship between parenting
Stress, parental acceptance and personality
adjustment of school children

Supervisor:

Dr. Usha Barahmand

By:

Saber sahebifar

University of Mohaghegh Ardabili

2009